

Kahraman Fareler

Fareler modern bilimin gizli kahramanları... İçinde olmadıkları kimyasal veya psikolojik bir deney bulmak zor. Mozambik’de ise fareler çok daha görünür bir şekilde hayatı iyi yönde değiştirmek için kullanılıyor: Mayın arama ve tarama faaliyetleri.

Projenin adı "HeroRats", yaratıcısı Belçika kökenli Bart Weetjens. Yaratıcı fikrin tohumu Bart’ın çocukluk yıllarında saklı: Dokuz yaşına bastığında doğumgünü hediyesi olarak hamster alması ile birlikte kemirgenlere karşı müthiş bir hayranlık ve ilgi duymaya başlar. Fakat Bart tasarım alanında uzmanlaşır. Endüstriyel tasarımcı olarak çalışırken üçüncü dünya ülkelerinde toprak altında gizli kalmış mayınların saçtığı dehşet hakkında okur. Mayın-karşıtı kampanyalar bu konudaki hassasiyetini iyice artırır. Öyle ki, Bart Afrika çapında uygulanabilir bir çözüm geliştirmek için kariyerini geride bırakır. Yürüttüğü kapsamlı araştırma geleneksel doğal yöntem olan köpeklerin Afrika’da çalışmadığını gösterir. Köpekler Afrika’nın sıcağına ve salgın hastalıklarına yenik düşer. Dayanıklılık, eğitilebilirlik, güçlü koku alma duyusu, düşük besleme maliyeti, farklı eğitimler ile çalışabilme esnekliği... Tüm bu beklentiler Bart’ı çok sevdiği kemirgenlere, özellikle de farelere yönlendirir. Bu noktada araştırmasını daha da derinleştirerek mayın probleminin en vahim olduğu Afrika ülkelerinde kolayca bulunabilen fare türlerine odaklanır. Sonuçta keseli sıçanları kullanmaya karar verir.

Üç yıllık eğitimin ardından, bugün kedi büyüklüğündeki otuz keseli sıçandan ve rehberlerinden oluşan bir grup Mozambik’deki mayın tarlalarını temizliyor. Fare toprak altındaki mayının kokusunu aldığı anda eşelemeye başlıyor. Rehber fareyi geri çağırıp bir parça yiyecek ile ödüllendiriyor ve mayının yerini işaretliyor. Fare büyük olmasına rağmen mayını patlatacak kadar ağır değil. Üstelik bir fare günde 200 metrekarelik bir alanı tarıyor, metal detektörün yaklaşık dört katı büyüklüğünde bir alan... Rehberler proje kapsamında fareler ile birlikte çalışan yerliler. Dolayısıyla "HeroRats" fakirliğin kol gezdiği ülkelerde alternatif bir iş kolu da yaratmış durumda. Proje tüm dünyadan destekçi topluyor. Her destekçi ayda 5 Euro veya yılda 60 Euro ödeyerek kahraman farelerden birini besliyor. Karşılığında farenin dilinden yazılmış mektuplar ve kendisi kadar şanslı olmayanlara yardım etmenin gönül rahatlığını alıyor.

"HeroRats" insanın diğer hayvan türleri ile kurduğu işbirliğinden doğan sürdürülebilir çözümler için iyi bir örnek. Aynı zamanda, bilginin demokratikleştiği yeni dünyada bireyin eriştiği gücü ve tutkusunu izleyen tek bir insanın yaratabileceği farkı ortaya koyan bir proje. Ve tabii, mayınların tarımsal kalkınmanın önünde durduğu Türkiye-Suriye sınırında kahraman fareler ordusunun yapabileceklerini hayal etmemek mümkün değil.

